

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नीति कार्यक्रम तथा बजेट

प्रस्तुत औरही गाउँपालिकाको तेश्रो नीति,
कार्यक्रम तथा बजेट गाउँसभा संचालन
कार्यविधि २०७४ को दफा २२(१) बमोजिम
गाउँसभाबाट पारित भएको व्यहोरा प्रमाणित
गर्दछु ।

ब्रह्मदेव यादव
गाउँपालिका अध्यक्ष
मिति २०७८।०३।१०

औरही गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
देउरी, परवाहा, धनुषा
प्रदेशनं. २, नेपाल

**औरही गाउँपालिकाको
पाचौं नीति, तथा कार्यक्रम
औरही गाउँपालिका अध्यक्षश्री ब्रह्मदेव यादवबाट प्रस्तुत
आ.ब. २०७८/०७९ को लागि प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम**

प्रस्तुत तथा पारित मिति २०७८/०३/१० गते

औरही गाउँपालिकाको सम्मानित पाचौं नीति, तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण समारोहमा गाउँ सभा सदस्यको रुपमा पाल्नुभएका,
यस औरही गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष ज्यू,
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,
वडा अध्यक्ष ज्यूहरु,
कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु,
वडा सदस्य ज्यूहरु,
औरही गाउँपालिकाका उपस्थित कर्मचारी साथीहरु,
लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुमा औरही गाउँपालिका र म आफ्नो तर्फबाट यहाँहरु सबैलाई हार्दिक स्वागत गर्दै अभिवादन टक्रयाउन चाहन्छु ।

सर्वप्रथम सम्मानित तेश्रोनीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण समारोह समक्ष आ.ब. २०७८/०७९को वार्षिक नीति कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न यस गरिमामय सभामा यहाँहरु माझ उभिइ रहँदा प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, गणतन्त्रको प्राप्ति र त्यसैको जगमा समृद्ध राष्ट्र जन आन्दोलन, मधेश आन्दोलन तथा विभिन्न आन्दोलनका क्रममा जीवन आहूती गर्ने ती महान ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धासुमन अर्पण गर्न चाहन्छु । जनआन्दोलन लगायत विभिन्न आन्दोलनका क्रममा घाइते भएका, वेपता पारिएका लगायतकायोद्धाहरु प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दै शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

यस गरिमामय सभामा उपस्थित यस औरही गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु, वडा सदस्य ज्यूहरु, औरही गाउँपालिकाका उपस्थित कर्मचारी साथीहरुलगायत सबै महानुभावहरुलाई गाउँपालिकाको तर्फबाट हार्दिक सम्मान एवं स्वागत गर्न चाहन्छु ।

जनताका सबैभन्दा नजिकको सरकार स्थानीय सरकार भएको, स्थानीय स्तरका जनताको अधिकतम हितलाई सम्बोधन गर्दै स्थानीय प्रजातन्त्रको सुदृढीकरण गर्ने, लोकतन्त्रका लाभहरुको वितरण गर्दै सशक्तिकरण, समावेशीकरण मार्फत मुल प्रवाहीकरण गर्ने, स्थानीय शासनको वैधता स्थापित गर्दै समावेशी विकास मार्फत दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्त गर्नु नै आजको लक्ष्य तथा चुनौती दुवै हो । वास्तवमा स्थानीय सरकारहरु जनप्रतिनिधीमुलक संस्थाहरु हुन् । आपसी सहयोग, सहमति, सद्भाव र सहकार्यका माध्यमबाट गाउँपालिकाका विविध गतिविधि सञ्चालन गर्ने निर्दिष्ट नीति अनुरूप गाउँपालिका स्थित सभा सदस्यहरुबाट निरन्तर रुपमा प्राप्त सल्लाह, सुझाव, मार्गदर्शन र

सहयोग प्रति म यस शुभ अवसरमा अत्यन्तै हार्दिकतापूर्वक धन्यवाद दिन चाहन्छु । भविष्यमा पनि यस्तै प्रकारको सहयोग प्राप्त हुनेछ, भन्ने विश्वास यस सम्मानित समारोह समक्ष व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सहभागितामूलक योजना तर्जुमा पद्धती अर्न्तगत विकासका आवश्यकता पहिचान देखि कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याङ्कन समेतका हरेक प्रकृया तथा तहमा सरोकारवाला वर्गहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै अपनत्व सृजना गर्ने र यसै मार्फत विकास कार्यलाई सन्तुलित एवं समावेशी तथा दिगो बनाउने अवधारणा अनुरूप वडा नागरीक मञ्च, वडावासी एवम् सरोकारवालाको व्यापक सहभागितामा वडा स्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी, विषयगत समिति एवं एकिकृत योजना तर्जुमा गोष्ठीमा सम्बद्ध सबै संग व्यापक अर्न्तक्रिया र छलफल गरी प्राप्त सुझावहरुलाई समावेश गर्दै आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को नितिहरुलाई समक्षप्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

उपस्थित महानुभावहरु :

अव म आर्थिक वर्ष २०७८।०७९ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका नीतिगत मार्गदर्शनको बारेमा संक्षेपमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

अगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संबिधानमा उल्लेखित नागरिकका मैलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, निति तथा बजेट संघीय सरकारको निति तथा कार्यक्रम प्रदेश सरकारको निति तथा कार्यक्रम पूर्व बजेट छलफलका क्रममा प्राप्त हुन आएका रचनात्मक सुझावहरु चौधौं आवधिक योजना, विनियोजन विधेयक, गाउँ सभा सदस्यहरुबाट प्राप्त सुझावहरु तथा आ.व. २०७८।०७९को बजेट बक्तव्यमा उल्लेखित महत्व पूर्ण कार्यक्रमहरुलाई यो बजेट तर्जुमाको मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु । साथै यो अधिवेशन अवधिभर सभा सदस्यज्यूहरुबाट समय समयमा छलफलबाट प्राप्त हुने सर सल्लाह एवं सुझावहरु समेत निति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नेछु भनी प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

औरही गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेका नितिहरु

क) आर्थिक विकास सम्बन्धि नीतिहरु:

१. कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धि नीतिहरु:

- १.१. निर्वाहमुखी खेती प्रणालीलाई जिविकोपार्जनको प्रमुख माध्यमको रूपमा विकास गर्न कृषिको आधुनिकीकरण गरिनेछ ।
- १.२. कृषि पकेट क्षेत्रको रूपमा यस गाउँपालिका क्षेत्रलाई विकास गर्दै धान, गहुँ, र मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादन बृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- १.३. कृषक समुह, कृषि सहकारिताको माध्यमबाट व्यवसायिक कृषि उत्पादकत्व बृद्धि गर्न माछापालनलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- १.४. पशु विमाको प्रवर्द्धन गरि व्यवसायिक पशुपालन तर्फ प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- १.५ गाँउ भित्रका बजार क्षेत्रहरुमा व्यवस्थित पशु वधशालाहरु निर्माणको प्रारम्भिक कार्य थालनी गरिनेछ ।
- १.६ मासु जाँच ऐन लगायतका कानुनले तोके बमोजिमको स्वस्थ र स्वच्छ मासु विक्री भए नभएको सम्बन्धमा समय समयमा अनुगमन गरीनेछ ।
- १.७ सिचाई, कृषि उपज सङ्कलन तथा भण्डारण केन्द्र, कृषि जन्य लघु उद्योग एवम बजारीकरणलाई एकिकृत रुपमा विकासगर्दै लगिनेछ ।
- १.८ अग्र्यानीक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न विषादिमुक्त खेतीगर्ने लाई सहयोग र बढि विषादी प्रयोग गर्नेलाइ कारवाही गरिनेछ ।
- १.९ गाँउपालिकाक्षेत्र भित्रका एग्रीभेटको पहलमा हानीकारक विषादी विक्रि वितरणमा रोकलगाइनेछ ।
- १.१० गाँउस्तरीय कृषि विकास समिति गठन गरि कृषि तथा पशु संग सम्बन्धित सम्पूर्णकार्यक्रमहरु संचालनमा एकरुपता ल्याईने छ ।
- १.११ गाँउपालिका क्षेत्रभित्र कृषि उपज आकाशे पानीको भरमा सिंचाई भइरहेको अवस्थालाई न्यनीकरण गर्न प्रत्येक वडामा कृषि विद्युतीकरण गरी कृषि उपजमा वृद्धि गराई कृषकहरुलाई अत्मनिर्भर बनाउनको लागि कृषि विद्युतीकरणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

२. उद्योग तथा वाणिज्य नीति:

- २.१. परम्परागत तथा सांस्कृतिक रुपमा स्थानीय जनतामा रहेका कलालाई घरेलु तथा लघु उद्यमकोमाध्यमबाट प्रवर्द्धन गरी आय आर्जनको स्रोतको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- २.२. आर्थिक रुपमा पछि परेका दलित तथा विपन्न समुदायका युवा-युवती, सबै जातजातीका महिलाहरुलाई लघु उद्यमशिलता सम्बन्धि तालिम प्रदान गरि स्वरोजगारीमा टेवा पुऱ्याइनेछ ।
- २.३. यस गाँउपालिका भित्र संचालन हुने उद्योगहरुमा कम्तीमा ७० प्रतिशत कर्मचारीहरु गाँउक्षेत्र भित्रकै राखी स्थापना तथा संचालन हुनेउद्योगहरुलाई स्थापना भएको ३ (तीन) वर्ष सम्म ५० प्रतिशत व्यवसायिक कर छुट दिइनेछ ।
- २.४. यस गाँउ पालिकाक्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका सबै प्रकारका व्यवसायहरुलाई करको दायरामा ल्याउन विशेषअभियान संचालन गरिनेछ ।
- २.५. गाँउपालिका क्षेत्रमा संचालित उद्योग एवं व्यवसायहरु स्थापनाको उदेश्य अनुरूप संचालन भए नभएको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

३. पर्यटन तथा संस्कृति प्रवर्द्धन नीति

- ३.१. यस गाँउपालिकालाई पर्यटकिय गन्तव्यको रुपमा विकास गर्न धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र पहिचान गरिनेछ ।

- ३.२. यस गाँउपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक क्षेत्र तथा सास्कृतीक क्षेत्रहरुको पहिचान गरि तिनीहरुलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ३.३. यस गाँउपालिकामा प्रत्येक वर्ष माध्यमीकी परिक्रमामा लाखौको संख्यामा आउने तिर्थ यात्रीहरुहरुको निम्तीऔरही परिक्रमा बासालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ३.४. गाँउपालिका क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने सम्पूर्ण समुदायहरुको मौलिक परम्परा र भाषा संस्कृतिको जगेर्ना गर्न विशेष कार्यक्रमहरु लागु गरिनेछ ।
- ३.५. धार्मिक सांस्कृतिक तथा ऐतिहासीक रुपमा महत्वपूर्ण मठ मन्दिर आदीको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ३.६. मैथिली रितीरिवाज भल्कीने सास्कृतिक कार्यक्रमहरु जमुनी मेला, महावीर भण्डा मेला,दाहा मेला (मोहरर्म), भिभिया नाच, जट जटनी नाच, डोम कक्ष नाच, मिथिला चित्रकला लागायतका स्थानीय लोक सांस्कृतीको संरक्षण र सम्बद्धनको निम्ती सार्वजनिक र निजी साभेदारीमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

४. सहकारी नीति:

- ४.१. सहकारी क्षेत्रलाई आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण खम्बाको रुपमा विकास गर्न समुदायमा आधारित, सदस्य केन्द्रित, लोकतान्त्रिक, स्वायत्त तथा सुशासित संगठनको रुपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ४.२. कृषि, उद्योग र व्यवसायको सहकारीकरणको माध्यमबाट आत्मनिर्भर र दिगो रुपमा स्थानीय अर्थतन्त्रको निर्माण गरिनेछ ।
- ४.३. स्थानीय सहकारी संस्थाहरुको दर्ता, नविकरण तथा व्यवस्थापन पारदर्शी तथा अनुमान योग्य बनाउदै नियमनकारी भुमिका निर्वाह गरिनेछ ।
- ४.४. हालसम्म सहकारी संस्था स्थापना र सञ्चालन नभएका वडाहरुमा कम्तीमा एक(१) वटा सहकारी संस्था स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।

ख) पुर्वाधार विकास नीति:

१. गाँउपालिकाको एकिकृत विकासका लागि यातायात गुरु योजना बनाएको अनुरूप कार्य गरिनेछ ।
२. गाँउपालिका क्षेत्रको समग्र पुर्वाधार विकासका लागि चालू आ.व. भित्रै गाँउपालिका प्रोफायल तयार गर्ने तथा एकिकृत ग्रामिण विकास योजना तयार गरी लागु गरिनेछ ।
३. गाँउपालिका क्षेत्रको सडक तथा स साना पुलहरुको निर्माण गर्ने नीतिहरु अंगिकार गर्नेछ ।
४. गाँउपालिकाका विभिन्न वडाहरुबाट गाँउपालिका केन्द्र जोड्ने सडकहरुको स्तरोन्नती गर्नेछ ।

५. सडकहरुको नियमित मर्मत संभारका लागि एक मर्मत संभार कोष खडा गरी नियमित रूपमा मर्मत गरिनेछ ।
६. गाउँपालिकामा रहेको खाली मैदानमा एक गाउँपालिका स्तरीय रंगशाला निर्माण गर्न अध्ययन गरिनेछ ।
७. गा.पा.क्षेत्र भित्रका संरचना, जग्गा, जमिन, गा.पा.का अधिनमा आउन सक्ने सम्भावित सम्पति खोजविन नापजाँच आदि कार्यको लागि प्राविधिकको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. गाँउ क्षेत्र भित्र सिँचाईको विकासका लागि निम्न नीति अंगीकार गरिनेछः:
 - ८.१. सामुहिक भुमिसुधार जल योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनेछ ।
 - ८.२. साना तथा मझौला सिँचाईको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । जमुनी नदिमा सिँचाईको निम्ति फाटकको निर्माण गरिनेछ ।
 - ८.३. औरही गाउँपालिका र हँसपुर नगरपालिकाको सिमामा रहेको सिंयाहा फाटकलाई मर्मत संभार गरी संचालनमा ल्याइए औरही गाउँपालिकाको कृषि क्षेत्र, किसानहरु सिचाईबाट लाभान्वित हुने निश्चित भएकोले सो फाटकलाई साभेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
९. भवन तथा शहरी विकास नीति:
 - ९.१. भवन निर्माण गर्दा नेपाल सरकारले तोकेका मापदण्डहरु पालना गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
 - ९.२. घरनक्सा स्विकृत नगरी घर निर्माण गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्यका लागि दण्डजरिवानाको व्यवस्था गरिनेछ ।
 - ९.३. ड्रेन, फुटपाथ तथा वृक्षारोपण सहितको सडक निर्माणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
 - ९.४. गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरुमा RECREATION PARK, CHILDREN PARK आदि प्राथमिकताको आधारमा अध्ययन शुरु गरिनेछ ।
 - ९.५. प्लटिङ्गलाई व्यवस्थित गर्न तोकिए बमोजिमको मापदण्ड अनुसार नाला, विद्युत, खुला स्थान आदिको व्यवस्था सहित गाउँपालिकामा दर्ता हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
 - ९.६. गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी निजी तथा ऐलानी जग्गाहरु, पोखरी लगायतका सम्पत्तिहरु, सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबास क्षेत्रहरुको लगत संकलन गरिनेछ ।
 - ९.७. गाउँपालिका भित्र हुने विकास निर्माणका योजनाहरुको आवश्यकताअनुसार DPR गरी विकास निर्माणका कार्यहरु अगाडि बढाइनेछ ।
 - ९.८. गाउँपालिका भित्र रहेको कप्टौलको हुलाकी राजमार्ग देखि भिटकोइयाको हुलाकी राजमार्गसम्म जोडने सडकलाई नमूनाको रूपमा कालेपत्रे कार्य यसै आ.व.मा सुरुवात गरिनेछ ।

- ९.९ गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन लगायत स्वास्थ्य संस्था वडा कार्यालयको भवन निर्माण कार्यको सुरुवातगर्न गरी आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।
१०. उर्जा, तथा वैकल्पिक उर्जा तथा संचारको विकास एवम् प्रवद्धनमा जोड दिदै निम्न कार्यहरुगरिनेछ :
- १०.१. गाउँपालिकाका सबै बस्तिहरुमा विद्युत सेवा पुऱ्याउन विद्युतिकरण लाई तिब्रता दिइनेछ ।
- १०.२ गाउँपालिकाका सडक तथा बजार क्षेत्रमा जनसहभागितामा आधारित सौर्य बत्ति जडान गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- १०.३ गाउँपालिकाका क्षेत्रहरुमा टेलिफोन/मोवाइल/ईन्टरनेट सेवा विस्तार गर्न सम्बन्धित संस्थाहरुमा पहल गरिनेछ ।
११. जनसहभागिताबाट निर्मित योजनाहरु दिगो हुने तथा यस्ता योजनाहरुमा जनताको अपनत्व भै संचालन एवम रेखदेख जनताबाटै स्वतःस्फूर्त रुपमा हुने हामी सबैको अनुभव छ ।
- ग) सामाजिक विकास नीतिहरु:
१. शिक्षा विकास सम्बन्धि नीतिहरु:
- १.१. गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित विद्यालयहरुको संचालन तथा व्यवस्थापनमा सहजिकरण, समन्वय एवम् नियमन कार्य गाउँपालिकाको नीति निर्देशनमा शिक्षा समितिले गर्नेछ ।
- १.२. अध्यनरत विद्यार्थी संख्या र शिक्षक संख्याको आधारमा नियमित रुपमा शिक्षकको दरबन्दि मिलान गर्दै विद्यार्थी:शिक्षक अनुपात कम भएको विद्यालयबाट उक्त अनुपातमा बढि भएको विद्यालयमा शिक्षकलाई कामकाजमा खटाउने र कम विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई नजिकको विद्यालयमा समाहित गरिनेछ ।
- १.३. विपन्न वर्गका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय जान प्रोत्साहित गर्न सामुदायिक/सरकारी विद्यालयमा अध्ययन गर्ने २ जना गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- १.४. हाल संचालनमा रहेका बाल विकास केन्द्रहरुलाई नमुना बाल विकास केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने कार्यप्रारम्भ गरिनेछ ।
- १.५. विद्यालयलाई प्रदान गर्ने भौतिक सुविधालाई आवश्यकता र सुचकाङ्कको आधारमा तय गर्ने ।
- १.६. आधारभुत तह देखी नै अंग्रेजी भाषा, कम्प्युटर शिक्षा तथा विभिन्न Extra Curricular Activities मा जोड दिइनेछ । साथै विद्यालयका लागि सोलार तथा कम्प्युटर खरिदको लागि विभिन्न दातृनिकायहरु सगँ समन्वय गरिनेछ ।

- १.७. सबै विद्यालयहरूमा पुस्तकालय तथा ICT पूर्वाधार सहितको एक सिकाई केन्द्र व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।
- १.८. गाँउपालिका क्षेत्रमा अनिवार्य र निःशुल्क आधारभुत शिक्षा लागु गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ ।
- १.९. बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकासका लागि अन्तर विद्यालय खेलकुद, हाजिरि जवाफ, बक्तृत्वकला, नृत्य, वादविवाद जस्ता प्रतियोगिताहरू संचालन गर्ने ।
- १.१०. नीजि क्षेत्रहरूबाट संचालित बालविकास (MONTESSORY) आधारभुत र माध्यमिक विद्यालयहरूको मापदण्ड अनुसार लागु गरिनेछ ।
- १.११. गाँउपालिका क्षेत्रभित्र बैकल्पिक शिक्षा, प्रोढ शिक्षा जस्ता क्षेत्रको विकासका लागि सामुदायिक सिकाई केन्द्रको भूमिकालाई सशक्त बनाइनेछ ।
- १.१२. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीहरूसँग कार्यसम्पादन करार (Performance Bond) गरि यसको नतिजाको आधारमा पुरस्कार र दण्ड सम्बन्धि व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १.१३. गाँउपालिका आफ्नो क्षेत्रमा शिक्षा सम्बन्धी गोष्ठी समेलन तथा प्रदर्शनको आयोजना गरिने छ ।
- १.१४. विद्यालयको सम्पती सुरक्षा गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- १.१५. विद्यालयको लेखा परीक्षण सम्बन्धमा लेखा परीक्षकले दिएको प्रतिवेदन अनुसार आवश्यक पुरस्कार तथा कारवाही गरिनेछ ।
- १.१६. विद्यालयको पठन पाठनमा सुधार तथा सिकाई उपलब्धी वढाउन प्रत्येक विद्यालयमा बाल क्लबको गठन गरिनेछ ।
- १.१७. निरन्तर विद्यार्थी मुल्यांकन प्रक्रियालाई कडाइको साथ अनिवार्य रुपमा लागु गरिने छ ।
- १.१८. दिगो र अर्थपूर्ण सिकाइको लागि पठन पाठन उदेश्य अनुसारको शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग गर्न लगाउने कार्य गरिनेछ ।
- १.१९. विद्यालय सुधार योजना र बार्षिक कार्य योजना तयार गरेको आधारमा मात्र अन्तिम निकास दिइनेछ ।
- १.२०. विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभएका विद्यालयहरूमा समीति गठन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.२१. आधारभुत तहमा शिशु भर्ना दर सत प्रतिशत पुर्याउने आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.२२. शिक्षक र विद्यार्थीहरूको नियमित उपस्थितीको लागी समय समयमा अनुगमन गरिनेछ ।
- १.२३. विद्यालयमा ७५ प्रतिशत उपस्थिती भएका विद्यार्थीहरूलाई मात्र छात्रवृती प्रदान गरिनेछ ।

- १.२४ यस गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित विद्यालयहरुको अन्तीम परिक्षाको परिक्षाफलको समिक्षा गरिनेछ ।
- १.२५ यस गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित रहेका विद्यालयहरुमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई प्रोत्साहन गर्न SEE परिक्षामा A+ वा A Grade ल्याएका विद्यार्थीहरु मध्ये प्रत्येक विद्यालयबाट एक एक जना विद्यार्थीलाई गाउँपालिकाले तोकेको विद्यालयमा कक्षा ११ र १२ मा निशुल्क अध्ययन गराइनेछ ।
- १.२६ किशोर-किशोरी शिक्षा तथा जीवनोपयोगी सीप विकासको माध्यमले विद्यालय बाहिर रहेका बालबालीकालाई शिक्षाको मुलधारमा ल्याउने ।
एकिकृत प्रारम्भिक बालविकास योजना तयारी तथा कार्यान्वयन गर्ने ।
शैक्षिक ब्यवस्था सुदृढिकरण गरी गुणस्तरीय आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित गर्ने ।
सबै विद्यालयहरुमा सुरक्षित स्थान पहिचान को व्यवस्थापन तथा विद्यालय सुरक्षित नक्सा निर्माण ।

२. स्वास्थ्य नीति:

- २.१. कोभिड १९ महामारीको जनस्वास्थ्य सँग सम्बन्धित जोखिम कम गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रको लगानीमा बृद्धि गरिनेछ । आवश्यकता अनुसार गुणस्तर क्वारिन्टाइन केन्द्रहरु र आई सोलेसन केन्द्रहरु स्थापना गर्दै लगिनेछ । जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको पहिचान , पीसी आर विधिको जाँच र रोग संक्रमित व्यक्तिको उपचार गरी गाउँपालिकामा कोभिड १९ को जोखिम न्यूनिकरण गर्न उपयुक्त व्यवस्थापकीय प्रवन्ध मिलाउने छ ।
- स्वास्थ्य क्षेत्र र कोरोना जोखिमसँग जुधने जिम्मेवारीमा रहेका सबै राष्ट्रसवकहरुका लागि पीपीई उपलब्धता, आवसीय सुविधा लगायत मनोवन बढाई वहाँलाई पुर्याउनु भएको सेवामा प्रभावकारीता ल्याउन आवश्यक प्रबन्धलाई सुदृढ बनाइनेछ ।
 - गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य चौकीहरुको भौतिक एवमं सरंचनागत सुधार गर्दै व्यवस्थापनलाई निर्धारित मापदण्ड अनुरुप विकास र विस्तार गरिनेछ ।
 - नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई यस गाउँपालिका गाउँवासिहरुको पुर्ण सहभागिताका लागि प्रोत्साहन गरी स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुच सुनिश्चित गरिनेछ ।
 - नेपाल सरसकार स्वास्थ्य मन्त्रलयले प्रकाशित गरेको खोप तालिका बमोजिम सबै बालबालिकाको लागि खोपको सुनिश्चितता गर्न विशेष ब्यवस्था गरिनेछ । साथै एक वर्षभित्र यस गाउँपालिकालाई पुर्णखोप सुनिश्चित गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।

- गाँउपालिका क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य चौकीहरुको भौतिक एवमं संरचनागत सुधार गर्दै व्यवस्थापनलाई निर्धारित मापदण्ड अनुरूप विकास र विस्तार गरिनेछ ।
- २.२. नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई यस गाउँपालिकाका गाँउवासीहरुको पुर्ण सहभागिताका लागि प्रोत्साहन गरी स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- २.३. नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालयले प्रकाशित गरेको खोप तालिका बामोजिम सबै वालवालिकाको लागि खोपको सुनिश्चितता गर्न विशेष व्यवस्था गरिनेछ । साथै एक वर्षभित्र यस गाउँपालिकालाई पूर्णखोप सुनिश्चित गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- २.४. गाँउपालिका क्षेत्र भित्रका विपन्न तथा जेष्ठ नागरिकहरुलाई क्यान्सर, मृगौला तथा मुटुरोग जस्ता रोगहरुको उपचारको लागि पहल गरिनेछ ।
- २.५. आयुर्वेद तथा पारम्परिक चिकिस्ता प्रणालीको विकासलाई प्रोत्साहन गर्नेछ ।
- २.६. गाउँपालिकाको पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउन बहुसरोकारवाला पोषण योजना कार्यक्रमलाई सशक्त ढंगले कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- २.७. एच.आई.भि./एड्स, मलेरिया, क्षयरोग, हेपाटाईटिस, डेङ्गो जस्ता रोगहरुको नियन्त्रण तथा उपचारका लागि सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- २.८. गाँउपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधार तथा जनतामा स्वास्थ्य चेतना अभिवृद्धिमा महिला स्वयंसेविकाको भुमिकाको उच्च मुल्याङ्कन गर्दै महिला स्वयंसेविकाहरु निम्ती प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, तथा यस गा.पा.का महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका निजले गरेको योगदान बापत प्रति महिना रु.२०००।-(दुई हजार) खाजा खर्च लाई निरन्तरता गराईनेछ ।
- २.९. गाँउपालिकाका सबै वडामा कम्तिमा १ वटा स्वास्थ्य केन्द्र (खोप तथा पोषण केन्द्र सहितका) निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- २.१०. गाउँपालिकामा १५ शैयाको अस्पताल निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।
- २.११. प्रा.स्वा.के. को सेवा तथा प्रयोगशालालाई सुदृढिकरण गर्दै प्रसुती सेवा संचालनमा जोड दिइनेछ ।
- २.१२. मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य तथा बाल स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा सप्रभावकारी किशोर किशोरी स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता र सुनिश्चितताका लागि विभिन्न कार्यक्रमसंचालन गरिनेछ ।
- २.१३. **पोषण** :मातृशिशु तथा बाल्यकालिन पोषणमा सुधार ल्याउन विभिन्न स्थानमा (विभिन्न कार्यालयहरु, स्वास्थ्य संस्था, बसपार्क)स्तनपान कक्षको निर्माण, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरुमा पोषण कर्नरको स्थापना, स्थानिय स्तरमा

पोषणयुक्त पिठो (सर्वोत्तमपिठो) तयार गरि १००० दिनका आमाहरुलाई वितरण गर्ने तथा उपभोग गर्ने वारे सचेतिकरण गर्ने ।

कडा शिघ्र कुपोषण भएका बालबालिकाको उपाचारका लागी बहिरङ्ग उपचार केन्द्रको विस्तार तथा व्यवस्थापन गर्ने ।

पोषणयुक्त गाउँ/वडा/स्थानिय तह सुनिश्चित अभियान तथा सुनौला हजार दिनको लागि सञ्चार अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

जेष्ठ नागरिकहरुका निमित्त स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिनेछ ।

- २.१४ यस गाउँ पालिका भित्र बेटी बचाऊ, बेटी पढाउ अभियान अन्तर्गत छोरी जन्म हुदाँ समयमै जन्म दर्ता गराउने आमालाई जन्मदर्ता गराएको ७ दिन भित्र रु ३०००/- (तिन हजार)को दरले प्रोत्साहन भत्ता दिनको लागि गाउँपालिका अध्यक्ष अक्षय कोष स्थापना गरी सो कोषबाट भुक्तानी दिनेछ ।

३. खानेपानी, सरसफाई स्वच्छता:

- ३.१. सबै गाँउबासीलाई आधारभुत खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उपलब्ध गराउन खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य सम्बन्धि नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा गरिनेछ ।

- ३.२. खुला दिसा मुक्त गाउँपालिका बनाउन गाँउपालिकाका बजार क्षेत्रको नियमित रुपमा सरसफाईका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ तथा सार्वजनिक स्थलमा सार्वजनिक शौचालय तथा चपाकलको व्यवस्था गरिनेछ ।

- ३.३. प्रदेशबाट सञ्चालित मुख्य मन्त्री स्वच्छता अभियान र यस पालिकाबाट सञ्चालन गरिने खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताकार्यक्रमलाई साभा अभियानको रुपमा विकास गरी व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य, मान, प्रतिष्ठा र इज्जतको सवालसंग जोडी कमलागतमा बढी नतिजा आउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । यसका लागि पालिकाको १० वर्षीय खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छतायोजना (WASH Plan) तयार गरी सबै सरोकारवालाहरु र विकास साभेदार संस्थाहरुलाई यसै योजनाको लक्ष्य पूरा गर्न एकद्वार प्रणालीबाट कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ३.४. दिगो विकास र नेपाल सरकारको विकास लक्ष्यलाई पूरा गर्नका लागि खानेपानी सुविधामा पहुँच नभएका जनताहरुको पहिचान गरी खानेपानी सुविधाहरु निर्माण गर्ने, पानी सुरक्षा योजनाहरु लागू गर्ने र खुला दिसामुक्त पछि खानेपानी सुरक्षितसमुदाय (Water safe community) विकास गर्दै पूर्ण सरसफाई तर्फ अगाडि बढ्ने नीति लिइएकोछ ।

- ३.५. संस्थागत सरसफाई (विद्यालय/बाल विकास केन्द्र र मुख्य गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा) खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (साबुन पानीले हात धुने र महिनावारी सरसफाई) सुविधा सुनिश्चित गर्न आवश्यकता अनुसार निर्माण गर्ने, प्रयोगमानआएका सुविधालाई मर्मत सम्भार गर्ने र नियमित सेवामा

पहुँच सुनिश्चित गर्न सेवा प्रदायी संस्थाहरुलाई पुरस्कार रजरीवानाको ब्यबस्था गर्ने रसमुदाय स्तरमा सरसफाइ र स्वच्छता अभियान सञ्चालन गर्न समाजिक नियमहरु बनाई अभियानको रुपमा लागू गरिनेछ ।

३.६ कुनै पनि समयमा आउन सक्ने विपदसंग जुध्न सक्ने खानेपानी र सरसफाइ संरचना निर्माण गर्नका साथै यसका लागि पूर्वतयारीका लागि आवश्यक क्षमता विकास गर्नका साथै WASH Governance सुनिश्चित गर्न वातावरण तयार गर्ने ।

४. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण:

४.१. गाँउपालिकाबाट प्रदान गरिने सामाजिक तथा आर्थिक अवशरहरुमा महिलाहरुको सम्मानजनक सहभागिता सुनिश्चित गर्न लक्षित तथा सिमान्तकृत महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धि र जीवनस्तर सुधारका लागि संरक्षणात्मक सेवा उपलब्ध गराई सशक्तिकरण गरिनेछ ।

४.२. महिलाहरुको हक अधिकारको संरक्षणका लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण लगायत अन्य स्थानीय कानुनहरु तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा सो को अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनेछ ।

४.३. महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाको अन्त्यकालागि विपेश कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

४.४. विपन्न र सामाजिक रुपमा जोखिममा रहेका गाँउवासी, कृषक, श्रमिक र पिछडा वर्गको उत्थानका निम्ती पहल गरिनेछ ।

४.५. जेष्ठ नागरिक दिर्घ सेवा सम्मान कार्यक्रम संचालन गरी हरेक वर्ष गाँउपालिका पुरुष एक र महिला एक गरी जम्मा २ जनालाई सम्मान गरिनेछ । साथै सामाजिक सुरक्षा भत्ता समयमै कम्प्युटर प्रविधि अनुसार वितरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

४.६. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न पूर्ण रुपमा बैंकिंग प्रणाली व्यवस्था लागू गरिनेछ । जेष्ठ नागरिक, अशक्त लगायतका निम्ति आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

४.७. औरही गाँउपालिका भित्र एक बृद्धाश्रम निर्माण कार्यको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

४.८. महिला, दलित, विधुवा, विपन्न, मुस्लिम, असहाय, बालबालिकाका निम्ति आर्थिक, सामाजिक विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

५. बालसंरक्षण

५.१. बालसंरक्षण प्रणाली स्थापना र सबलीकरण गर्ने

५.२. सामाजिक व्यवहार परिवर्तनका लागि सूचना तथा संचार अभियान संचालन

गर्ने

५.३. बाल संरक्षण तथा लैङ्गिक हिंसाका लागि सेवा प्रवाह गर्ने ।

घ) वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन नीति:

१. वन तथा भु-संरक्षण नीति:

- १.१. वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धि मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- १.२. गाँउपालिका क्षेत्र भित्र नदी किनार, नहर किनार तथा सडक किनारमा वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- १.३. नीजि तथा सार्वजनिक जग्गाहरुमा औषधी गुणयुक्त वनस्पतिहरु, जडिबुटिहरु तथा दुर्लभ एवमं लोपोन्मुख विरुवाहरु रोप्ने तथा संरक्षण गरिनेछ ।
- १.४. गाँउपालिका क्षेत्रमा रहेका ताल तलैया तथा पोखरिहरुको लगत संकलन गरी तिनमा भएका जैविक विविधताको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्दै तीनिहरुलाई पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।
- १.५. नदि क्षेत्रहरुको संरक्षण गर्न नदि किनारको अतिक्रमण रोकन र नदी नियन्त्रण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.६. यस गाँउपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक सरकारी सम्पतीलाई केन्द्र तथा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरी गाँउपालिकाको मातहतमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।

२. वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि नीति:

- २.१. विकास कार्यक्रमहरु संचालन गर्दा वातावरण मैत्रि र जलवायु परिवर्तनसंग अनुकूलित हुने गरि संचालन गरिनेछ ।
- २.२. प्लाष्टिक भोला नियन्त्रण गर्दै कागज तथा कपडा जन्य भोलालाई प्रोत्साहान गरी क्रमिक रुपमा यस गा. पा लाई प्लाष्टिक मुक्त गा.पा.घोषणाको लागि पहल गरिनेछ ।
- २.३. जैविक विषादीको खोजी तथा प्रवर्द्धन गर्दै स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर गर्ने रसायनिक विषादी माथी प्रतिबन्ध लगाईनेछ ।

३. फोहोरमैला व्यवस्थापन नीति:

- ३.१. गाँउक्षेत्रका फोहोरको नियमित रुपमा सरसफाई गरिनेछ ।
- ३.२. फोहोर व्यवस्थापनका लागि ल्याण्ड फिल्ड साईड खोजि गरिनेछ ।
- ३.३. फोहोर व्यवस्थापनका सम्बन्धमा वडा समितिहरु मार्फत जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ३.४. गाँउक्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रलाई संलग्न गराई फोहोर व्यवस्थापनमा सार्वजनिक-निजी साभेदारीका लागि पहल गरिनेछ ।
- ३.५. फोहोर मैला व्यवस्थापनका निमित्त ट्रलीसहितको ट्रेक्टर २ थान र १ थान सफाई ट्यांकी खरिद गरिनेछ ।

३.६ सरसफाई कार्य नियमित व्यवस्थित गर्न सरसफाई कर्मचारीको व्यवस्था गरिनेछ ।

४. **विपत जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति:**

४.१. भुकम्प, अतिवृष्टि, बाढी, हावाहुरी, चट्टयाङ्ग, आगलागी, खडेरी, महामारी, शीतलहर तथा हैजा,वर्डफ्ल्यु, डेंगु, जस्ता महामारी बाट उत्पन्न हुन सक्ने जोखिम न्यूनीकरण गर्न विपत व्यवस्थापन पुर्व तयारी योजना र विपत प्रतिकार्य योजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

४.२. विपत प्रतिकार्यको समयमा संलग्न सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्था तथा नागरिक बिच अन्तर सम्बन्ध कायम गरी पिडितको पहिचान, पिडितलाई तत्काल राहत तथा पुनःस्थापना सम्बन्धि कार्यमा एकरूपता ल्याई दोहोरोपन सृजना हुन रोक लगाइनेछ ।

४.३. स्थानीय/समुदाय स्तर सम्म विपत पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता विकास गर्न जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

४.४. विपदको समयमा राहत प्रदान गर्न एवमं तत्काल बाटो, पैनी, आदि मर्मत गरि क्षति न्युनिकरण गर्न एक विपद व्यवस्थापन कोष खडा र परिचालन सम्बन्धि निर्देशिका तयार गरिनेछ

४.५. विपदपूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निमाणपूर्वाधार निर्माणका विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने खोज तथा उध्दार गर्न सक्ने, अग्नी नियन्त्रण गर्न सक्ने, प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने, मनोसामाजिक परामर्श दिन सक्ने दक्षजनशक्ति तयार गर्ने । विपद व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने र कोषको परिचालन सम्बन्धि निर्देशिका तयार गर्ने ।

ड) **वित्तिय व्यवस्थापन र सुशासन, न्याय सम्पादन नीति:**

१.१ गाँउपालिका तथा विषयगत कार्यालयको आम्दानी र खर्चको लेखाङ्कन कम्प्युटराइज्ड गर्ने, यसै वर्ष गाँउपालिका एकाउन्टिङ सफ्टवेयर जडान गर्ने, विषयगत कार्यालयको हकमा क्रमशः लागु गर्ने ।

२.२ वित्तिय अनुशासन कायम राख्न तथा वित्तिय जोखिम न्यूनीकरण गर्न निम्न नीतिहरु अंगीकारगर्ने:

२.३ सार्वजनिक खरिद गर्दा पारदर्शी एवमं मितव्ययी ढङ्गले गर्ने ।

२.४ खर्चको नियमित रुपमा सर्वजनिकीकरण गर्ने तथा गाँउपालिकाको वेवसाईट मार्फत सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।

२.५ उपभोक्ता समितिहरु मार्फत संचालित योजनाहरुको नियमित अनुगमन, खर्च सार्वजनिककरण तथा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने व्यवस्था लाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

- २.६ सम्भौतामा तोकिएको मितिमा काम पुरा गर्न नसक्ने उपभोक्ता समितिहरूलाई एक पटक म्याद थप गरी पुनः समयमै कार्य सम्पन्न गराउने थप अवधिमा समेत कार्य सम्पन्न नगरेमा आर्थिक नियम अनुसार जरिवाना गरिनेछ । साथै सो कार्य गाउँपालिकाले अन्य प्रक्रियाद्वारा संचालन गरिनेछ ।
- २.७ वित्तीय तथा भौतिक प्रगति सहितको प्रतिवेदन नियमित रूपमा तयार गरी सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
३. राजश्व परिचालन सम्बन्धमा निम्न नीतिहरू अंगिकार गरिनेछः
- ३.१. करको दायरा बढाई करको दर घटाउने ।
- ३.२. कर तिर्न सबै करदातालाई प्रेरित गर्ने ।
- ३.३. एक जना उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने ।
- ३.४. कर प्रशासन लाई चुस्त, दुस्त बनाउने ।
- ३.५. अधिकतम जन्तालाई सो स्फुटरूपमा करको दायरा भित्र ल्याउन उपयुक्त वातावरण श्रृजना गरी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
४. आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरिक्षण नीतिः
- ४.१. कानूनी रूपमा गर्नुपर्ने अन्तिम लेखा परिक्षण समयमै गर्ने व्यवस्था मिलाउने र साविकको गा.वि.स. तथा हालको गाउँ पालिकाको पेशकी तथा बेरजु कराईका साथ फछ्छौयट गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
५. सुचना तथा सञ्चार व्यवस्थापन नीतिः
- ५.१. नागरिकको सुचनाको हकको उच्च सम्मान गर्दै सुचनाको हक सम्बन्धि ऐनले निर्दिष्ट गरेबमोजिमका सुचनाहरू प्रकाशन तथा नागरिकले मागेको सूचना नियमअनुसार प्रदान गरिने छ ।
- ५.२. गाउँपालिकाको वेवसाईट लाई रिडिजाईन गरि एक्ट्रेक्टिभ बनाईनेछ ; फेसबुक, ट्वीटर जस्ता सामाजिक सञ्जालकोसमेत प्रयोग गरि सुचना सम्प्रेषण गरिनेछ ।
- ५.४. छिटो, छरितो र प्रभावकारी सञ्चारका लागि गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरू तथा कर्मचारीहरूलाई एस.एम.एस. मार्फत सुचना प्रवाह गर्ने; सबै पदाधिकारी एवम् कर्मचारीहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यकतानुसार तालिम दिने तथा इमेल खोली सबै पत्राचारहरू इमेल मार्फत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ५.५. गा.पा.कार्यालय र अन्तर्गतकाक निकायहरूमा सुरक्षा दृष्टीकोणले CCTV सुशासन कायम गर्न Digital हाजिरीको व्यवस्था क्रमशः प्रत्येक वडामा यसै आ.ब.मा गरिने छ ।
- ५.५. सूचना सूचित तथा व्यवस्थित गर्न नागरिक वडा पत्र र डिजिटल डिस्प्ले बोर्डको व्यवस्था गाउँपालिकामा गरिनेछ ।
६. न्याय सम्पादन नीतिः

- ६.१. नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को अधिनमा रहि निष्पक्ष, छिटो, छरितो, सुलभ, प्रभावकारी तथा जनउत्तरदायी न्याय प्रणाली स्थापित गर्नेछ ।
- ६.२. स्थानीय स्तरमा उत्पन्न हुने विवादलाई मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्न प्रत्येक वडामा वडाध्यक्षको संयोजकत्वमा १ महिला सदस्य र १ खुला सदस्य सहितको ३ सदस्यीय स्थानीय मेलमिलाप समिति गठन गर्ने ।
- ६.३. स्थानीय सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रका सदस्यलाई समितिको सदस्यलाई न्यायिक समितिले मेलमिलाप कर्ताको रूपमा सुचीकृत गरी निजहरुलाई मध्यस्थता तथा मेलमिलाप सम्बन्धि अभिमुखीकरण/तालिम प्रदान गर्ने ।
- ६.४. गाँउपालिका तथा न्यायीक समितिलाई कानूनी सल्लाह प्रदान तथा गाँउपालिका क्षेत्र भित्रका असहाय, विपन्न तथा हिंसा पिडित व्यक्तिहरुको कानूनी उपचारमा समन्वय गर्न कानूनी सल्लाहकार नियुक्ती गर्ने ।

च) सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास नीतिहरु

१. पदाधिकारी तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
२. सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाइ सबै गाँउबासीलाई सहज सरल ढंगबाट सेवा दिन गाउकार्यपालिकाको कार्यालय,सबै वडा कार्यालयहरु तथा विषयगत कार्यालयहरुमा सेवा प्रवाह सम्बन्धी स्पष्ट जानकारी सहितको नागरिक वडापत्र राख्ने तथा first come first service का आधारमा सेवा प्रदान गर्नेछ ।
३. गाँउपालिकाका वडा कार्यालय लगायत विभिन्न निकायहरुमा ई हाजिरी प्रणाली लागू गर्नेछ ।
४. सेवा प्रवाह तथा कार्यसम्पादनमा गुणात्मक सुधार गर्न विधुतिय शासन प्रणाली लाई क्रमश लागू गर्दै जाने ।यसै वर्ष वडाकार्यालयहरुमा cctv, solar back up तथा Internet सेवा जडान गरी गाँउपालिका केन्द्रसँग networking गर्ने कार्यको थालनी गर्ने ।
५. उत्प्रेरित कर्मचारीबाट नै उत्पादकत्वमा गुणात्मक वृद्धि गर्न सकिने भएकोले कर्मचारीहरुलाई मासिक २५ प्रतिशत सम्म कार्य सम्पादन र मुल्यांकनको आधारमा प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गरिनेछ ।
६. दक्ष इमान्दार तथा अनुशासित कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने निति अवलम्बन गरी प्रत्येक वर्ष कर्मचारीलाई उत्कृष्ट कर्मचारीको रूपमा सम्मान तथा रु १० हजार नगद पुरस्कार प्रदान गर्नेछ ।
७. कर्मचारी कल्याण कोषमा वार्षिक ५ लाख रकम जम्मा गर्नेछ ।

८. पेन्सन नपाउने कर्मचारीहरुको लागी योगदानमा आधारित पेन्सन प्रदान गर्न सम्बन्धित वित्तिय संस्थाहरु सँग पहल गरी यस सम्बन्धमा अध्ययन गर्नेछ ।
९. गाँउपालिकाको सेवा प्रवाह, अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्न आवश्यकता अनुसार चार पांग्रे तथा दुई पांग्रे सवारी साधनहरु खरिद गर्नेछ ।
१०. पदाधिकारी तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि तथा ज्ञान, सिप, र व्यवभारमा परिवर्तनका लागि वर्षमा कम्तिमा १ वटा अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम गर्नेछ ।
११. स्थानीय तह कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।०६ गतेको माननीय उपप्रधानमन्त्रिस्तरको निर्णय तथा मिति २०७५।०५।०२ गतेको मन्त्रिपरिषदको निर्णयानुसार स्थानीय तहको स्वीकृती दरवन्दीमा नियुक्ति भई अस्थायी, करारमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई स्थानीय तहको स्वीकृत दरवन्दीमा पद मिलान गरी अस्थायी रुपमा काम काज गर्ने स्थानीय तहका कर्मचारीहरुलाई निरन्तरता दिनेछ ।
१२. कर्मचारी समायोजन भै आएपश्चात कार्यविभाजन नियमावली तथा प्रचलित ऐन अनुसार संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे गराई कार्यपालिका कार्यालय, वडा कार्यालयहरु र विषयगत समितिको संगठन संरचना तयार गरिने । तत्कालका लागि साविककै संगठन संरचना अन्तर्गत कार्य संचालन गर्ने तथा समायोजनको क्रममा विभिन्न निकायहवाट यस गाउपालिका कार्यालयमा काज/सरुवा भै आउने कर्मचारीहरुलाई हाँजिर गराई काममा लगाउने । करार कर्मचारीहरुको आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानून अनुरुप म्याद थप गरिनेछ तथा प्राविधिक कर्मचारी नियुक्त गर्ने ।
१३. गाँउपालिकाप्रमुख तथा उपप्रमुखको नियमित कामकारवाहीलाई सुशाशित एवम् व्यवस्थित गर्न एक/एक जना निजी सहायकको व्यवस्था गरिनेछ ।
१४. गाउँपालिकाका काम कारवाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्न आवश्यकता अनुसार प्रत्येक वडामा कम्प्युटर अपरेटर कर्मचारी, प्राविधिक, कानून व्यवसायी, अमिन, सरसफाई कर्मचारी, गाउँ प्रहरीहरु तथा श्रेणीविहित कर्मचारीहरु करार तथा ज्यालादारीमा नियुक्त गरिनेछ ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु,

अगामी आर्थिक वर्षका निती तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न रु ३८ करोड १९ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु । कुल विनियोजन मध्ये रु.२७ करोड ९७ लाख १ हजार अर्थात ७३.२३ प्रतिशत पूंजिगत र रु. १० करोड २२ लाख ४८ हजारअर्थात २६.७७ प्रतिशत चालु खर्चमा विनियोजन गरेको छु ।

यस अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने श्रोत मध्ये राजश्व बाँडफाडबाट रु. ५ करोड ६९ लाख १८ हजार, नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण अनुदान रु.९ करोड ७५ लाख र संघिय सरकारबाट हस्तान्तरित विभिन्न कार्यक्रम लागि सशर्त अनुदानबाट रु. १५ करोड १६ लाख , प्रदेश सरकारबाट वित्तिय समानीकरण अनुदान ६४ लाख ३५ हजार र पोषण तथा अन्य कार्यक्रमका लागि प्राप्त अन्य अनुदान बाट रु. २४ लाख ९७ हजार तथा गाउँपालिकाको राजश्वबाट अनुमानित ३२ लाख, सडक बोर्ड नेपाल बाट रु दलाख र गत आ. व. २०७७।०७८ को चालु तथा पूंजिगतबाट अ.ल्या. गरिएको मौज्जात रु. ५ करोड गरी संतुलित बजेट अनुमान गरेको छु ।

यस बाहेक विभिन्न कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने बजेट, अनुदान तथा अन्य आय प्राप्त भएवमोजिम निर्देशनानुसार नै खर्च लेखिनेछ ।

प्रमुख अतिथी, विशिष्ट अतिथीज्यूहरु एवं उपस्थित महानुभावहरु :

गाउँपालिकाको सन्तुलित एवं समावेशी विकास हाम्रो चाहाना पनि हो र साध्य हो । कुनै एक क्षेत्रको मात्र विकासले गाउँपालिकाको समग्र विकास हुन सक्दैन भन्ने धारणालाई आत्मसात गर्दै योजना तर्जुमा गर्दा माथीका सबै पक्षहरुलाई विशेष ध्यान दिईएको छ । जसबाट समग्र गाउँपालिकाको सर्वाङ्गिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान दिनेछ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु । योजना तर्जुमा गर्न र यस उद्देश्य प्राप्त गर्न प्रभावकारी र वैधानिक कार्यान्वयन अति महत्वपूर्ण हुन्छ तसर्थ यस दिशामा यहाँहरुको रचनात्मक, सृजनात्मक ठोस सहयोग रहने कुरामा म विश्वस्त छु ।

ब्रह्मदेव यादव

अध्यक्ष

औरहीगाँउपालिका

प्रस्तुत तथा पारित मिति

२०७८साल असार १० गते ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु,
माथि उल्लेखित विषयगत नीतिहरुको सफल कार्यान्वयन गर्न हाल सम्म प्राप्त तथ्यांक अनुसार संघीय सरकारबाट वित्तीय समानिकरण अनुदान ९ करोड ७५ लाख तथा राजश्व बाडफाँडबाट ५ करोड ६९ लाख १८ हजार, शर्शत अनुदान चालू १२ करोड ६५ लाख, शर्शत अनुदान पूजिगत २ करोड ५१ लाख त्यस्तै प्रदेश सरकारबाट वित्तीय समानिकरण अनुदान ६४ लाख ३५ हजार सवारी साधन कर ० शर्शत अनुदान ८० लाख, सम्पुरक अनुदान २० लाख, विशेष अनुदान ३० लाख बहुक्षेत्रीय पोषण २४ लाख ९७ हजार, सडक बोर्ड नेलाप, ८ लाख आन्तरिक आम्दानी ३२ लाख, र गत वर्षको अल्या रु ५ करोड गरी जम्मा ३८ करोड १९ लाख ५० हजार मात्र गरेको छु ।

यस बाहेक विभिन्न कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने बजेट, अनुदान तथा अन्य आय प्राप्त भएवमोजिम निर्देशनानुसार नै खर्च लेखिनेछ ।

प्रमुख अतिथी, विशिष्ट अतिथीज्यूहरु एवं उपस्थित महानुभावहरु :

गाउँपालिकाको सन्तुलित एवं समावेशी विकास हाम्रो चाहाना पनि हो र साध्य हो । कुनै एक क्षेत्रको मात्र विकासले गाउँपालिकाको समग्र विकास हुन सक्दैन भन्ने धारणालाई आत्मसात गर्दै योजना तर्जुमा गर्दा माथीका सबै पक्षहरुलाई विशेष ध्यान दिईएको छ । जसबाट समग्र गाउँपालिकाको सर्वाङ्गिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान दिनेछ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु । योजना तर्जुमा गर्न र यस उद्देश्य प्राप्त गर्न प्रभावकारी र वैधानिक कार्यान्वयन अति महत्वपूर्ण हुन्छ तसर्थ यस दिशामा यहाँहरुको रचनात्मक, सृजनात्मक ठोस सहयोग रहने कुरामा म विश्वस्त छु ।

ब्रह्मदेव यादव

अध्यक्ष

औरहीगाँउपालिका

प्रस्तुत तथा पारित मिति

२०७८साल असार १० गते ।